

Nieuwenrode

Het regent, het zegent. Alle molens zullen draaien

9 juli 2011

Men kan zich afvragen hoe ze het doen. Die lui in Ukkel, bedoel ik. De radio had geopperd dat een bui mogelijk bleef. Een bui... Eén bui! Het zag er naar uit dat ze nog gelijk gingen krijgen ook. Het regende toen ik van huis wegreed en dat bleef het zeer consequent doen. Tot een uur of acht. En daarna nog eens. En dáárna... Dus vraag ik me af of die Schetenwappers soms... O, oeps! Neemt u mij deze wat grove Freudiaanse slip of the pen niet kwalijk. Wetenschappers, bedoel ik. We-ten-schap-pers. Je weet wel, dat zijn die lui (m./v.) die het Weten op schappen leggen. Dat voorzien ze dan van netjes geschreven

Meteoroloog zoekt schuilplaats voor de regen

etiketjes, liefst in potjeslatijn, en iedereen is gelukkig en blij. Weer iets van het Weten wat op het schap ligt. Wat dus schappelijk is. Let wel: in tegenstelling met wat soms gedacht en gezegd wordt, is het niet zo dat het Weten in laden wordt gestopt. Nee nee, het moet op open schappen gelegd worden. Daar kan het rustig bestoffen. In een lade lukt dat minder goed. Bovendien zie je het Weten in een lade minder goed liggen en gaat het ook minder snel vergelen. Overigens: wat ze precies op het schap hebben liggen bij het KMI dat weet ik niet. Ik ben dan ook geen... Juist. Ze zijn al wel een beetje bescheidener geworden daar in Ukkel. Nu wordt er gesproken

over „de weers**verwachting**“. Vroeger hadden ze het over „de weers**voorspelling**“. Dat weet ik namelijk nog zeer goed uit mijn jeugd. Toen werd het nieuws, dus ook het weerbericht, op de radio niet zomaar voorgelezen zoals nu. Het lijkt nu wel of iemand normaal aan het praten is! Nee, toen werd het voorgedragen. Met een plechtige intonatie alsof iemand in de kerk uit het Evangelie voorlas. Zonder de zeurderige toon van de pastoor evenwel. Wat werd meegedeeld kreeg dus automatisch veel meer gewicht. Het mocht dan al verkeerd zijn, het weerbericht toen, je had toch het gevoel deelgenoot geweest te zijn van iets ernstig en zwaarwichtig. Iets belangrijk, kortom. Nu moet het allemaal leuk en in kleuter-taal. Zo voelt een mens zich twee keer bekocht.

Nieuw rood

Nu dacht ik toch wel dat Nieuwenrode veel verder weg lag! Ergens bij Leuven, zo ongeveer. Misschien zelfs even ten zuiden van die stad. Hoewel, dan zit je al snel in Franstalig gebied. Waarschijnlijk verwarde ik het dorp met andere „Rodes“. Zoals Waanrode, Sint-Genesius-Rode, Haasrode... Nu ja, er is ook Baasrode en dat ligt zelfs nog in Oost-Vlaanderen. Nog net.

Nee dus, Nieuwenrode ligt veel noordelijker en het was eigenlijk verrassend dichtbij. Tijd om mijn kennis van de aardrijkskunde van België wat bij te stellen. Mijn oude atlas zegt er over: *582 ha; Brabantse zandleem; licht golvend, 10 à 27m; aan het kanaal Brussel-Willebroek*. Ze waren wel kort van stof, destijds.

Nieuwenrode is een landelijk woondorp in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. Het is

een deelgemeente van Kapelle-op-den-Bos.

Het ontstaan van Nieuwenrode is nauw verbonden met het stichten van een vrouwenklooster te midden van een uitgestrekte streek met veel bossen. Dat gebeurde op de grens van de parochies Wolvertem en Meise. Eigenlijk moest dit klooster in Grimbergen worden gebouwd. Het was voorzien als dubbelklooster waar canonici en sorores, mannen en vrouwen dus, samenwoonden. Een beslissing van het generaal kapittel van Premonstreit in 1137 stak daar echter een stokje voor. Het was van dan af verboden om nog ergens gemengde kloosters te stichten. Zo moest de bouwwoede gericht worden op een ander gebied dan Grimbergen om de nonnetjes droog te houden. Tijdens regenbuien! Daartoe werd het noordelijke deel van Meise en Wolvertem ontgonnen. Nochtans was het klooster geen lang leven beschoren. In 1270 verdween het reeds. Een zijdelings effect was echter wel dat daardoor de hoek van Meise die voordien niet bewoond werd nu wel bevolkt was geraakt. In 1874 werd het gehucht Nieuwenrode (wat „nieuwe ontginning“ betekent) van Meise afgescheiden en als afzonderlijke gemeente erkend.

Van dat verleden is nog de zogenaamde „oude pastorie“ overgebleven. Dat is eigenlijk het voormalige nonnenklooster.

De Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk in Nieuwenrode

Sinds 1976 is het dorpsgezicht beschermd.

De kerk is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart. Het is een classicistische kerk met een driebeukig schip. Ze is in de 12^e eeuw gebouwd als kapel van het klooster. In 1613 kwam er een nieuwe kerk die vergroot werd in 1750. Baron Emmanuel Vanderlinden d'Hoogvorst bekostigde in 1823 de ingrijpende vergrotings- en verfraaiingswerken.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog staken de Duitsers de kerk in brand en die werd daar niet beter van. Ze werd pas in 1923 weer opgebouwd.

Het schooltje waar moest ingeschreven worden voor de wandeling lag tamelijk ver buiten het centrum. Waardoor ik het midden van het dorp

niet te zien kreeg. Wat wel jammer was maar men kan nu eenmaal niet overal komen.

Louter kouter

Deze *Donkerenhamtocht* had zijn naam gehaald bij een gehucht langs het zeekanaal Brussel - Schelde. Vroeger kenden wij (en mijn oude atlas) dat als het kanaal Brussel - Willebroek. De wandeling passeerde er en er was zelfs een rustpost maar per slot van rekening was het toch maar één onderdeelje van de tocht. Het grootste aantal kilometer

De Brabantse Kouters, maïs en graan

ging door de landstreek die de *Brabantse Kouters* wordt genoemd. Het gebied waar de wandeling doorheen trok vormde samen met het Dijleland ten oosten en het Pajottenland in het zuidwesten, de toeristische regio „*de Groene Gordel*“. De streek waar ik wandelde lag in het noordwesten ten opzichte van de hoofdstad. Dat Brussel inderdaad niet ver weg was werd onderweg wel duidelijk omdat die verstedelijkte omgeving soms nogal prominent in het panorama opdoemde. Ook de opstijgende en landende vliegende mastodonten die de neus richtten naar Brussel Nationaal (of er vandaan natuurlijk) waren een niet te negeren aanwijzing.

Het is een uitloper van de vruchtbare Brabantse leemstreek. De aanloop van de wandeling was vlak maar hoe verder ik bij het startpunt vandaan stapte, hoe meer reliëf er te onderscheiden was. Al bleef het altijd wel bij wat glooiingen. De toeristische dienst mag het dan hebben over „een gevarieerd landschap“ maar mij leek dat toch wel een dichterlijke vrijheid. In de vochtige valleien liggen weiden en op de met leem bedekte hellingen zijn allerlei landbouwgewassen te vinden. Opvallend veel graan, overigens. Als uitzondering op die regel ging het traject ook door een boomgaard met laagstammige perenbomen. Dat alles maakt echter wel dat de naam „*kouter*“ die de regio kreeg welverdiend is. Het woord betekent immers *akker* of *bouwland*.

Turbowind

Je kan het zeker geen zeldzaamheid meer noemen dat ergens in het landschap hoge, slanke torens met grote propellers te zien zijn. Windturbines, de moderne windmolens waaruit geen meel maar energie komt. De blufferige moderne vertegenwoordigers van een oude technologie. Ze stonden hier ook. Het viel me dit keer bijzonder op omdat de drie tur-

Een windturbine met de omgekeerd staande propellerbladen

bines, ondanks de aanwezige wind, toch maar heel langzaam draaiden. In de „verkeerde“ richting bovendien. Toen ik wat dichterbij was gekomen kon ik zien dat de schroefbladen achterstevoren stonden. Raar. Wat later, bijna vlak onder die torens gekomen, zag ik dat één van de drie toch normaal aan het draaien was. Het leek echter wel of het ding schrik van me had want net toen ik er onderdoor passeerde hoorde ik een reeks mechanische geluiden en opkijkend zag ik dat de propellerbladen weer verkeerd stonden en het wiekenkruis weer was stilgevallen!

Deze drie turbines werden reeds in 2001 plechtig in dienst gesteld. Behoorlijk lang geleden voor deze technologie. Al zullen er elders wel nog andere zijn die nog vroeger de slanke armen ten hemel strekten.

Volgens de kretologie die op een bord stond „*voert [Interlectra] als zuivere intercommunale zijn opdracht uit om energie te leveren op een economisch en ecologisch verantwoorde wijze*“. Waarvan akte. De turbines hier zouden jaarlijks gemiddeld 1 350 000 kWh leveren. Dat komt overeen met het jaarverbruik van ongeveer 385 gezinnen. Zo wordt voorkomen dat er 978 ton CO₂ wordt uitgestoten. Ik schrijf maar even af wat er op de borden stond. Het zullen misschien wel de cijfers zijn die uit de elektronische rekenlatten van de ingenieurs zijn geperst. De werkelijkheid kan eventueel wat minder rozig zijn.

In het bos daar zijn de graven

Het was niet allemaal akker en open vlakte wat er ons op deze tocht voor de voeten werd gelegd. Er was ook een bosgebied dat we, bij nader inzien, tot twee keer toe hebben betreden. Op het eerste stuk stonden witte wegwijzers met zwarte belettering te tonen waar de Boskapel moest staan. Ik ben er echter niet gepasseerd. Wel aan een paar flink grote

‘s Gravenkasteel in Humbeek

beukenstammen die daar lagen te vergaan. Hetgeen me als occasioneel houtbewerker wel wat aan het hart ging. De zwammen hadden er bezit van genomen en dus was het begin van het einde voor dit prachtige, harde meubelhout reeds ingeluid.

De tweede doortocht door het ‘s *Gravenbos* gunde me ook een kijkje op het stulpje van de edelman. Een leuk optrekje met wat torentjes en zo.

Tenminste: dat kon ik ervan zien.

Het ‘s *Gravenkasteel* is noch min noch meer een waterkasteel. Het is gestaan en gelegen in Humbeek. Het wordt dan ook wel, zeer origineel, het

De beukendreef

Kasteel van Humbeek genoemd. Of het *Lunden-kasteel*. Dat laatste naar de naam van de huidige eigenaars.

Het kasteel is gebouwd in bak- en zandsteen. De oudste delen zijn al in de 15^e en 16^e eeuw gemetseld. Maar toch moet er al vroeger een kasteel gestaan hebben op deze plaats. Op het einde van de 16^e eeuw heeft het kasteel zwaar geleden onder het oorlogsgeweld en daardoor was er nog wat werk aan dat in de volgende eeuw werd uitgevoerd. Het moet zijn dat latere bewoners wat engtevrees hadden want in de 19^e eeuw werd het kasteel in neo-traditionele stijl ge-

restaureerd en uitgebreid.

Je mag dit kasteel wel bekijken vanuit de monumentale dreef met vier rijen mooie beuken maar verder is het domein niet toegankelijk. Tenminste niet altijd voor iedereen.

Teloerdopdebergen

Waren hier geen bergen (en nauwelijks heuvels) een grot was er wel. Men had er wat beton tegenaan moeten gooien maar ze staat er toch maar. Het verraste me na een wat rare kronkel in het traject opeens op een fris verzorgde bedeplaats terecht te komen. Een Mariagrot met vele rijen concentrisch opgestelde banken. Het scheen me toe dat er zelfs openbare toiletten waren. Een zeldzame concessie aan het soort menselijke behoeften waar-

De grot in Humbeek

mee de Schepper ons nochtans eigenhandig heeft opgescheept.

Deze *Lourdesgrot* staat op de *Westvaardijk* en er moet ook een kruisweg zijn met levensgrote beelden. Dat ik ze niet gezien heb zal wel aan mijn ingesteldheid te wijten geweest zijn. En de bekommernis omtrent mijn persoonlijk welzijn, zoals zo dadelijk nog zal blijken.

De bidplaats werd in 1954 door *Monseigneur Jozef Cardijn* ingewijd. Van deze geestelijke herinner ik me dat hij ooit eens eregast was bij een vergeten gebeurtenis in de wijk waar we woonden. Hij heeft daar een toespraak gehouden waarvan ik uiteraard in de verste

verte niet meer weet wat de inhoud was. Maar het was wel luid. De man had een stem waarbij het geluid van de mythologische Stentor bleekjes zou afgestoken hebben.

O ja, wie zoals ik het heiligdom bezoekt bij regenweer moet goed uitkijken. De betonklinkers liggen dan zeer glad. En bij mijn weten zijn er ook nog geen mirakels gebeurd bij deze grot. Het zal dus niet aangewezen zijn even uit te testen of een gebroken been daar wel op stel en sprong genezen kan worden.

In zijn sas

Vlak na het bezoek aan de Mariagrot doemde een ander betonnen kunstwerk op. Weliswaar met veel strakkere lijnen en behoorlijk wat groter ook. Maar veel minder spiritueel. De ophaalbrug over het zeekanaal Brussel - Schelde in Humbeek-Sas. Als een groot, wit portaal staat ze daar de beide oevers te verbinden.

Het zeekanaal is één van de oudste kanalen in Europa. Men is er al aan beginnen graven halfweg de 16e eeuw en toen heette het kanaal de „Brusselse Schipvaart“. De bedoeling was toen om Brussel over het water te verbinden met de Schelde en, verderop, ook met de zee. Dat is ook gelukt. Al heeft het toch nog tot 1997 geduurd voordat het kanaal een

De ophaalbrug over het zeekanaal in Humbeek-Sas

rechtstreekse verbinding kreeg met de Schelde waardoor deze waterweg toegankelijk werd voor kustvaarders tot 10 000 ton.

1003

De naam Humbeek duikt voor het eerst op in een akte getekend door Notger, Prins Bisschop van Luik. Het document is niet gedateerd maar aangezien Notger Prins Bisschop was tot 1008, bestond Humbeek in 2008 dus minstens 1000 jaar. Dat wilden ze daar wel geweten hebben. Zo werd in dat jaar dat historische feit groots gevierd. De apotheose van de evenementen vond plaats in het domein van het 's Gravenkasteel. Een ideale locatie om wat geschiedkundig gekleurd toneelspel op te voeren. Wat ook gebeurd is.

Bob's your uncle

Tot mijn niet geringe verbazing kwam door het roeren in de informatie over Humbeek behalve Jozef Cardijn ook nog ie-

mand anders bovendien die in mijn jeugd een bescheiden rol had gespeeld. Een Nederlander, bovendien. Het blijkt namelijk dat Humbeek niet enkel een bedevaartsoord is wegens de Mariagrot maar dat het ook nog steeds die-hard fans van jeugdschrijver *Willy van der Heide* aantrekt. Van der Heide en zijn personage Bob Evers... Van deze laatste herinner ik me dat het zogenaamd een Amerikaan was en dat hij „sure“ zei waar hij „zeker“ bedoelde. Het moet na „cowboy“ en „the end“ zowat het eerste Engels geweest zijn wat ik heb geleerd.

Hoe is het nu mogelijk dat Humbeek daarbij in beeld komt? Wel, een belangrijk deel van het boek „*Bombarie om een bunker*“, nummer 28 uit de Bob Evers-serie, speelt in Humbeek. Ook in „*De smokkelvaart van de Maia*“, een autobiografisch verhaal dat deels gefantaseerd is, speelt Humbeek een belangrijke rol.

Ik heb van deze reeks alle delen gelezen die in de uitleenbibliotheek van de nonnetjes voorhanden waren. De brave dames zullen allicht niet geweten hebben dat menig recensent de jeugdreeks als stomme, gevaarlijke onzin veroordeelde. Indien ze daar wel van op de hoogte waren geweest dan zouden die boeken wel geweerd zijn. Om onze brave, blanke zieltjes te beschermen tegen deze verdorven invloeden. Dat de schrijver dan weer een zeer donkerbruin oorlogsverleden had, dat had misschien iets minder zwaar gewogen. Overigens: zegt de naam *Paul De Valck* je iets? Wellicht niet. Net zo min als mij. Tot ik las dat het hier ging om *Brasser*. En dat was een goed bekend cartoonist. Als je dan verder nog weet dat de Humbekenaren „*Brassers*“ worden genoemd, dan weet je meteen waar Abraham de specerij heeft gehaald. De man is trouwens niet meer onder ons. Abraham niet en ook Brasser niet. Deze laatste stierf in 2001. Je zou kunnen zeggen dat hij de steven heeft gewend en de brassen naar de wind der eeuwigheid heeft gezet.

Aan de ketting

De kerk van Beigem. Met de stulp

De kerk van Beigem ziet er ongewoon uit. Zeker na de confrontatie met de wel heel erg spitse toren van de tempel in Humbeek. In Beigem huist Onze-Lieve-Vrouw onder een stulp. Dat was bij mij thuis ook zo maar hier is die wel heel groot en niet van glas. De stulp staat hier boven op de kerk.

De parochie Beigem was ooit het persoonlijk bezit van de bisschoppen van Kamerijk. Het dorp heeft zijn deel gehad van verwoesting en brandstichting. Zowel in een ver verleden als in een meer recent tijdsgewricht. In 1592 werd Beigem al eens grotendeels verwoest.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de kerk ook hier door de Duitsers in brand gestoken. Die schenen wel van een vuurtje te houden. Een Osterfeuer misschien. In elk geval gebeurde er iets raar bij het afbranden van de kerk. Schijnbaar gingen daarbij vier schilderijen verloren. Kunsthistorici zijn het er niet helemaal over eens wie die schilderijen had geborsteld. „Rogier van der Weyden“, zegt de ene. „Nee“, zegt de andere: „uit de school van Bernard van Orley“. Hoe het ook zij, zonder waarde waren ze niet. Merkwaardig is nu dat bekend is dat die schilderijen aan de kerkmuren verankerd waren met kettingen en dat men na de brand van die kettingen niets meer heeft teruggevonden! Van de schilderijen die er aan vast hingen ook niet. Het eerste is wat moeilijker uit te leggen dan het tweede. Beigem is nog landelijk maar dat verandert snel want ook hier wordt er druk verkaveld en neemt het residentieel karakter toe.

Draailier

De Sint-Servaasbasiliek in Grimbergen

Lopend over de kouters werd in de verte een merkwaardig gebouw zichtbaar. Met een platte toren en, alweer, een stolpachtig uitsteeksel op een ander deel van het bouwwerk. De *Sint-Servaasbasiliek* in Grimbergen. Je kan hem niet missen. De kerk wordt ook wel de Abdijkerk van Grimbergen genoemd. Het is een voorbeeld van barokarchitectuur en barokdecoratie in België.

Toch was ik eerst nog onderweg naar een andere merkwaardige site. Een watermolen. Eén van de vijf die nog te vinden zijn op de Maalbeek. Hij staat nu bekend als de *Liermolen* maar vroeger werd hij ook Kloostermolen of Voorste Molen genoemd.

De Liermolen en de Maalbeek

De Liermolen kreeg zijn naam naar de heren van Lire, die in 1341 hun watermolen aan de Witheren van de abdij van Grimbergen verkochten.

De gebouwen die er nu nog staan stammen gedeeltelijk uit de 17^e eeuw. Het geheel werd nog eens verbouwd in 1759 en in 1762.

De Liermolen is gebouwd in witgekalkte bak- en zandsteen. Hij is tot einde 1971 bewoond geweest. Sinds 1980 is hier de afdeling „malen“ van het *Museum voor de Oudere Technieken* (het MOT) ondergebracht.

Het binnenwerk is nog volledig intact en er kan nog steeds gemalen worden met deze watermolen. Dat gebeurt ook wel eens ter demonstratie.

Charel

Er is nog wel meer te zien in Grimbergen. Veel meer. Zes dorpsgezichten en achtentwintig monumenten zijn er beschermd. Uiteraard heb ik die op deze tocht niet allemaal gezien. Dat zou wel wat veel gevraagd zijn. Wel was het zo dat kort na de Liermolen een ander merkwaardig gebouw zichtbaar werd: de „*Charleroyhoeve*“. De boogvormige entree maakt al direct duidelijk dat hier wat speciaals staat. Het bouwwerk is gemetseld in traditionele bak- en zandsteenstijl. Het ziet er oud uit en dat is het ook. Het is een rest van wat eens het meest prestigieuze (half)gesloten pachthof van de abdij van Grimbergen was. De gebouwen zijn gedeeltelijk omwald en ze staan hier al sinds het derde kwart van de 17^e eeuw. Later werden er nog aanpassings- vernieuwingswerken aan uitgevoerd.

De naam verwijst naar Karel II die in de 17^e eeuw koning van Spanje was en landsheer van de Spaanse Nederlanden.

De Charleroyhoeve

In de hoeve zijn nu een afdeling van de gemeentelijke bibliotheek en vergaderzalen voor allerlei culturele verenigingen gevestigd.

De malende beek

Het traject van de wandeling volgde nu even de loop van de beek die de Liermolen aan het draaien brengt en die langs de Charleroyhoeve loopt: *de Maalbeek*. Die ligt vanzelfsprekend in de Maalbeekvallei. Het is precies hier in Grimbergen dat er nog veel natuur bewaard is gebleven in deze vallei. Dat komt doordat het gronden waren die aan de abdij toebehoorden en waar dus van afgebleven werd. Het grootste deel van de Maalbeekvallei zijn natte hooiland die in het

gepaste seizoen uitbarsten in een kleurenorgie van bloeiende wilde bloemen. Een deel van het domein werd beplant met hoogstammige fruitbomen. Men heeft er meteen een *Geboortebos* van gemaakt en zo twee zaken tegelijk gediend. Hoogstammige boomgaarden worden namelijk erg zeldzaam. Ter wille van de productie en het gemakkelijk oogsten worden nog uitsluitend laagstammen aangeplant.

Het pad door het domein bij de Charleroyhoeve is ongeveer 600 meter lang maar het is rijk aan natuur.

De Maalbeek ontspringt op een hoogte van 61 meter in Asse. Op het grondgebied van Grimbergen mondt ze aan de Verbrande Brug in de Zenne uit, op een hoogte van 13 meter. In totaal is de Maalbeek 12,6 kilometer lang.

Nog eentje

Aan het einde van het pad lag alweer een andere watermolen te wachten. Meer zelfs, er was ook een zeldzame rosmolen te zien. Dat is de variant van een molen waarbij noch het water, noch de wind gebruikt werden maar die werd rondgedraaid door een paard. Een ros, dus. Of een os. Je vindt ze haast niet meer. Ze werden soms gebruikt wanneer de wind het liet afweten zodat er toch kon gemalen worden. Naar schatting was er ongeveer 90 dagen per jaar voldoende wind om te malen. En niet malen betekende voor de mole-

De rosmolen bij het Museum voor Oude Technieken

naar geen inkomen. Natuurlijk, met een watermolen moest het al heel slecht gaan opdat die niet meer zou werken. Vandaar dat rosmolens vooral werden aangetroffen bij windmolens. Ik vermoed dus dat het exemplaar hier is geïmporteerd of dat het een replica is.

Alweer op de Maalbeek staat hier de *Tommenmolen*. Om het wat ingewikkelder te maken werd die vroeger de Liermolen genoemd. Maar toen de familie Van der Tommen er eigenaar van werd, veranderde men de naam en werd de oorspronkelijke benaming aan een de andere watermolen gegeven. Zeker is het niet maar mogelijk werd de Tommenmolen gebouwd nadat de eerste Liermolen aan de abdij

werd geschonken.

In 1573 kochten de Norbertijnen van Grimbergen de molen en hij bleef in hun bezit tot aan de Franse bezetting. Die zette alles wat eigendom van de kerk was te koop.

Door de eeuwen was de molen onderwerp van beschadigingen en van aansluitend herstel. Het uitwendige drijfwerk werd in 1930 vernieuwd. De molen bleef in werking met het metalen middenslagrad tot in de jaren zestig van vorige eeuw. De gemeente Grimbergen kocht

De Tommenmolen. Ook op de Maalbeek

hem aan in 1967 en in 1971 werd hij grondig gerestaureerd. Het unieke eiken binnenwerk van de molen en de broodoven bleven volledig bewaard. De sluis en het waterrad werden in 1991 hersteld. Het molenmechanisme werkt nog steeds.

Dichtbij de molen staat een merkwaardig ogende schuur. Dat is niet meer de originele. Die werd door een brand verwoest. Daarom werd elders in Grimbergen een schuur voorzichtig afgebroken en hier weer opgebouwd. Een Bokrijk-toestand dus.

De schuur en een deel van het molenhuis zijn tentoonstellingsruimten van het Museum voor

de Oudere Technieken.

Merkwaardig genoeg is de Tommenmolen nog niet lang beschermd. Dat is pas in 2007 gebeurd.

We zien ze vliegen

Meer dan eens viel het me op tijdens deze wandeling dat er lichte vliegtuigen zich omhoog, dan wel omlaag, werkten. Het moest dus wel zo zijn dat er een vliegveld lag hier in de buurt. En dan bedoel ik niet Brussel Nationaal. Daarvoor was het luchtverkeer iets te veel van het éénmotorige type. Grimbergen heeft inderdaad een vliegveld.

In 1939 legden Belgische militairen een reservevliegveld aan op het grondgebied van Grimbergen. Achtenvijftig hectare vruchtbare landbouwgrond werd onteigend, gedraineerd, genivelleerd en met gras bezaaid. De getroffen boeren zullen ongetwijfeld een feestje hebben gehad.

In de meidagen van 1940, toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, maakten de Belgen gebruik van dit vliegveld maar ze waren geen partij voor de veel beter uitgeruste en getrainde Duitsers die al snel het vliegveld overnamen. Het zouden vooral de *Wekusta 26* en het *Jagdgeschwader 26* zijn die Grimbergen een tijdlang als basis gebruikten. De eerste eenheid maakte foto's en waarnemingen van de weersgesteldheid boven Groot-Brittannië. De JG26 was een elite-eenheid die met de *Focke Wulf Fw190* dood en verderf zaaide.

Het spreekt vanzelf dat het in oorlogstijd niet echt rustig en gezond wonen is vlakbij een vliegveld. Zo gebeurde het dat op 10 april 1944 een aantal huizen in de buurt van het vliegveld beschadigd werden door brandbommen. Er vielen toen drie doden. Collateral damage zouden ze de dag van vandaag zeggen. Er is ook nog eens een Focke Wulf op een huis terechtgekomen en die had dat zo niet bedoeld.

Op 6 juni 1944 landden de geallieerden in Normandië, op 3 september 1944 werd Grimbergen bevrijd. Van dan af aan streken op het vliegveld verschillende nationaliteiten neer die er een tijdje bleven.

Vanaf mei 1946 gaven de militairen stilaan delen van het vliegveld terug aan de burgerlijke autoriteiten. Al vrij snel beslisten die om van Grimbergen een vliegveld te maken voor de sportvliegerij. Zodoende moesten die muggen dan minder gebruik maken van de nieuwe nationale luchthaven van Melsbroek. Dat laatste werd later Zaventem, Brussel Nationaal. Reeds in 1946 konden de eerste zweef- en sportvliegtuigen landen op Grimbergen.

Ik heb van het vliegveld niets meer te zien gekregen dan de opstijgende en landende vliegtuigen maar er moeten op het terrein twee unieke, ronde loodsen staan. Het zijn paddenstoelvormige betonnen constructies die nog altijd hun gelijke niet gevonden hebben in de Belgische architectuur.

Het tot stand komen van die loodsen is een merkwaardige geschiedenis. Je zou denken dat voor het berekenen en uitkienen van een dergelijk project toch minstens een studiebuureau en een batterij ingenieurs Burgerlijke Bouwkunde zouden aanrukken. Maar nee, het

kwam allemaal uit de koker van één man: Alfred Hardy. Hij toonde zich met deze vliegtuiglloodsen een all-round-man: ontwerper, structureel ingenieur en uitvoerder. En dat terwijl hij voor geen enkele van deze aspecten diploma's kon voorleggen!

De paddenstoelen zijn betontechnische hoogstandjes. Het geheel is samengesteld uit een koepel en een afgeknotte kegel die ver over de „steel“ van de paddenstoel uitsteekt. Beide elementen komen samen op een ringbalk die op zijn beurt ondersteund wordt door vier flinke kolommen. De constructie is zo uitgekiend dat het beton, althans in theorie, niet doorbuigt. Iets waar het heel slecht tegen kan, dat buigen. Het beton wordt alleen maar samengedrukt en daar is het juist sterk in. Daardoor gaat er niets barsten of scheuren. Er wordt ook nog eens opmerkelijk weinig materiaal gebruikt. De schaal is nergens meer dan 10 centimeter dik. En dat om een oppervlakte van 2000 m² te overdekken! Het is meer dan opmerkelijk.

Er moet verder op het vliegveld ook nog een kalibreeschijf voor vliegtuigkompassen uit de Tweede Wereldoorlog te vinden zijn. Helemaal ongeschonden bewaard en ook al uniek in Europa. Ze grossieren daar in Grimbergen een beetje in uitzonderlijke zaken.

Op een lint

Het vliegveld was oorspronkelijk veel groter dan dat het nu is. Een deel werd ervan af genomen en het kreeg een andere bestemming. Het werd een bos. Het Lintbos. Het is duidelijk te zien aan de bomen die er staan dat dit bos daar nog niet zo lang ligt. Alle stammetjes zijn nog tamelijk iel. Het werd daar geplant zo rond 2000. Ik dacht tussen allerlei groen en geboomte ook fruitbomen te zien.

Er ligt een net pad dwars doorheen het bos en hier en daar zijn wat meer open ruimtes voorzien waar ook banken staan zodat de wandelaar die de kilometer te lang vindt om ineens uit te wandelen daar kan neerstrijken. Om te genieten van de aanblik van rode besjes, de rust en het gebrom van de sportvliegtuigen. 't Is eens wat anders dan gezoem van insecten.

Het gebied is eigendom van de gemeente Grimbergen die het in erfpacht gaf aan het Agentschap voor Natuur en Bos. Het beslaat 70 hectare waarvan 55 hectare bebost werd.

O riool

De wandeling ging nu stilaan op het einde aan. Langs de kouters van de Hoge Horik ging het naar de Birrebeekvallei. Ik dacht even dat ik het informatiepaneel van Natuurpunt verkeerd gelezen had en dat het „Beerbeek“ moest zijn. Of „Rioolvloed“. Want zo stonk het er toch zeer nadrukkelijk. Onderweg zag ik nog dat er in de bossen reeën zouden moeten huizen. En Gallowayrunderen. Ik hoop maar dat die beesten het niet in hun kop halen om van de beken te drinken. Het zou ze wellicht niet goed bekomen, dat grijs-blauwe „water“. Hopelijk zijn ze bij Natuurpunt ook niet zo cynisch als het een ander bord aan de rand van dit riool laat vermoeden. Daar staat dat ze het zich als doel hebben gesteld om *jong en oud van de natuur [te] laten proeven*. In dezelfde tekst staat wat verder nog het volgende

Puur natuur?

te lezen: *Natuurpunt wil de stukjes natuur die ons resten in Meise koesteren en als een goede huisvader beheren, zodat ze bewaard blijven en er nog vele bezoekers kunnen van genieten...*

„Genieten“ zo staat het er echt. Het zal aan mij liggen, waarschijnlijk, maar genoten heb ik de doortocht van onder andere het Velaartbos toch niet. Bovendien lagen de vlonderpaadjes soms redelijk gevaarlijk glad. Door de regen en de algen. Geschikt voor meer avontuurlijke lieden dan ik, neem ik aan. En dan nog. Natuurpunt zegt dat je er bij overstroming niet in mag. De flauweriken!

Dat alles daargelaten is het heus wel een interessant gebied. Het wandelpad voerde langs de loop van de Grote Heidebeek en verderop de Birrebeek. Het geheel ziet er nogal moerassig uit en er moeten heel wat beekjes en stroompjes doorheen lopen. Een vochtige omgeving, dat is wel duidelijk.

Molen

In de Molenstraat in Nieuwenrode staat een molen. Ik neem aan dat je van die mededeling niet achterover valt. Voorover net zo min allicht. Het is ook geen „echte“ maar wel een buitengewoon mooi model. Deze „Hollandse“ molen staat vlakbij het schooltje waar moest ingeschreven worden. Dat heet dan ook nog eens toepasselijk „*Het Mulderke*“. Volgens hun eigen aankondiging wordt daar voor 60 jongens en meisjes gezorgd door 4 toffe juffen. Toen ik er aankwam na mijn wandeling waren er heel wat meer jongens en meisjes aanwezig. Waarvan de meesten nogal belegen waren. Die vier toffe juffen... dat weet ik nog zo net niet. Ik heb de tofheid van de aanwezige juffen niet onderzocht. Ze waren met te veel en ik moest ook nog thuis geraken.

De mooie (model)molen in de Molenstraat, achter het Mulderke.

Daar ben ik dus overal geweest, deze keer.

Wandelaria

Over het algemeen een mooie wandeling. Met een goede signalisatie. Licht parcours met weinig hoogteverschil. Om te onthouden.

UBI MEL IBI FEL

© 2011 Michel Christiaens